

5.15 POPIS SÚČASNÝCH POLITÍK

Ku komplexnému prehľadu súčasného stavu uvádzame i stručný popis politik, prostredníctvom ktorých sú realizované jednotlivé oblasti. Slovenská republika prijala v období rokov 1999-2001 viaceré strategické dokumenty, v ktorých na základe analýz východiskového stavu stanovila princípy, ciele a priority spolu s návrhom opatrení na realizáciu v horizonte do roku 2005.

Tieto politiky sa týkajú oblastí rozvoja vidieka, poľnohospodárstva a potravinárstva, lesného a vodného hospodárstva, dôležitou je aj oblasť usporiadania pozemkového vlastníctva.

5.15.1 OBLASŤ ROZVOJA VIDIEKA

Koncepcia rozvoja vidieka v Slovenskej republike (prijatá v roku 1998)

Základný cieľ koncepcie :

Zabezpečiť primeranú životnú úroveň a zlepšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva, dostatok pracovných príležitostí a primeraných príjmov prostredníctvom rozvoja ekonomických aktivít v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, vodného hospodárstva, spracovateľského priemyslu, tradičných remesiel, služieb a turistiky, vytváranie vhodnej sociálnej klímy, ochrany a tvorby zdravého životného prostredia.

Koncepcia má 4 základné oblasti rozvoja vidieka:

1. Ekonomika a zamestnanosť
2. Ochrana a tvorba životného prostredia
3. Rozvoj ľudských zdrojov
4. Rozvoj vedecko-výskumnej základne

Koncepcia rozvoja vidieka SR do roku 2005

Globálny cieľ		
Udržateľný rozvoj vidieckych oblastí		
Špecifické ciele		
▪ Udržať populáciu na vidieku a zlepšiť demografický vývoj, hlavne okrajových obcí ▪ Zvýšiť úroveň ekonomických a sociálnych príjmov vidieckeho obyvateľstva ▪ Vytvárať nové pracovné príležitosti v perspektívnych vidieckych sektoroch ▪ Rozvíjať kultúru a estetiku vidieka, využívať kultúrne, etnografické a historické tradície	▪ Zachovať a ochraňovať biodiverzitu a rozmanitosť krajiny ▪ Zabezpečiť udržateľným spôsobom ochranu pôdy vody a ovzdušia ▪ Ochraňovať biotopy „zelených oblastí“ ▪ Zachovať poľnohospodárstvo aj v nekonkurenčných horských oblastiach, kde tvoria základnú podmienku pre krajínostvorbu a majú sociálne a ekologické funkcie, vrátane udržania osídlenia ▪ Realizovať všetky aktivity v súlade s ochranou životného prostredia	▪ Podporovať zapojenie miestnych komún do aktivít rozvoja vidieka a vzťahy medzi obyvateľmi miest a vidieka ▪ Zvýšiť účasť obyvateľov vidieka na rozhodovaní o využití finančných prostriedkov komunity ▪ Vybudovať technickú infraštruktúru pre skvalitnenie podmienok bývania a práce na vidieku ▪ Vytvárať podmienky pre sociálno-demografickú stabilitu vidieckej krajiny, najmä v zaostalých regiónoch

Priority		
RDP1. Rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek (vidiecka ekonomika a zamestnanosť)	RDP2. Ochrana životného prostredia a kultúrneho fondu (životné prostredie vidieka)	RDP3. Zvýšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva (kvalita života vidieka)
Operačný cieľ RDP1: Podporovať rozvoj diverzifikovaných ekonomických aktivít na vidieku umožňujúcich tvorbu pracovných príležitostí a dodatočné príjmy pre vidiecke obyvateľstvo	Operačný cieľ RDP2: Zabezpečiť ochranu všetkých prírodných zdrojov, udržiavať a obnovovať príťažlivé životné prostredie a primerané podmienky na udržanie vidieckeho typu osídlenia	Operačný cieľ RDP3: Napomáhať rozvoju ľudského potenciálu vidieka v oblasti vzdelávania, poradenstva a informatiky ako aj v oblasti kultúrnej a duchovnej
Opatrenia		
- rozvoj poľnohospodárstva vrátane alternatívneho a organického - rozvoj lesného hospodárstva s dôrazom na verejnoprospešné funkcie - rozvoj spracovateľského priemyslu na báze surovín vidieka - rozvoj regionálnych produktov a tradičných remesiel - rozvoj služieb - rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky - ukončenie reštitúcií a vytvorenie trhu s pôdou - rozvoj bytovej výstavby - rozvoj technickej infraštruktúry	- ochrana vody, pôdy a ovzdušia - využívanie obnoviteľných zdrojov - odpadové hospodárstvo – využívanie bioodpadu - budovanie technickej infraštruktúry - zabezpečenie dopravnej dostupnosti - podpora územného plánovania vrátane krajinyotvorby s dôrazom na zachovanie tradičnej architektúry	- rozvoj vzdelávania, rekvalifikačných programov a poradenstva - rozvoj informačných technológií pre získavanie informácií ale aj pracovných príležitostí - rozvoj dištančného vzdelávania vidieka - projektovanie a programovanie rozvoja vidieka - vytváranie verejno-súkromných partnerstiev - rozvoj aktivít v oblasti kultúrnej identity

5.15.2 OBLASŤ POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA

Koncepcia agrárnej a potravinovej politiky do roku 2005 (prijatá v roku 2000).

Ciele a priority agrárnej a potravinovej politiky SR:

Strednodobým cieľom agrárnej politiky je posilnenie efektívnosti a konkurencieschopnosti agro-potravinárskeho sektora tak, aby sa dosiahlo primerané využitie domácich výrobných faktorov, ako aj výhod medzinárodného obchodu s rešpektovaním environmentálnych a sociálnych funkcií poľnohospodárstva.

K tomu je potrebné :

- urýchlenie reštrukturalizácie podnikateľskej sféry poľnohospodárstva a potravinárskej výroby,
- posilnenie marketingovej a finančnej infraštruktúry agro-potravinárskeho sektora,
- podpora modernizácie a technologickej inovácie v poľnohospodárskej prvovýrobe a v priemysle spracovania potravín,

- vytvorenie a implementácia inštitucionálnej bázy na realizáciu trhovej intervencie, priamych podpôr a dozoru nad potravinovým trhom, kompatibilnej s *acquis communautaire* v oblasti spoločnej organizácie trhu a regulácie vnútorného trhu a sfunkčnenie týchto organizácií tak, aby mohli po získaní plného členstva v EÚ prevziať úlohy, ktoré z neho vyplývajú.

Globálny cieľ Európsky model multifunkčného poľnohospodárstva				
Špecifické ciele				
- Vytvorenie produkčne výkonného, moderného a konkurencieschopného poľnohospodárstva a potravinárstva. - Zabezpečenie dostatku cenovo prístupných, plnohodnotných, kvalitných a zdravotne neškodných potravín domácej výroby pre uspokojenie domáceho dopytu, pri súčasnom využívaní výhod medzinárodnej obchodnej výmeny. - Zabezpečenie plošného využívania disponibilných výrobných zdrojov poľnohospodárstva, najmä pôdy, v maximálne ekonomicky zdôvodnenom rozsahu, ako aj primeranú starostlivosť o poľnohospodársku pôdu, ktorej udržiavaný stav je významný pre zachovanie rázu krajiny, kultúrne dedičstvo, rekreačné a iné nepoľnohospodárske využívanie územia. - Zabezpečenie primeranej dôchodkovosti v poľnohospodárstve a potravinárstve, ako aj primeranej úrovne osobných dôchodkov ľudí, existenčne závislých na poľnohospodárskej činnosti. - Modernizácia a reštrukturalizácia potravinárskeho priemyslu najmä z dôvodu zabezpečenia vyššej pridanej hodnoty, kvality a hygienickej nezávadnosti potravín. - Prispôsobenie poľnohospodárstva environmentálnym požiadavkám na ochranu pôdy, vôd, ovzdušia a zachovávanie prírodného prostredia, druhovej rozmanitosti a ochrane pôvodného genofondu. - Podpora rozvoja regiónov, najmä vo vidieckych oblastiach s významným podielom poľnohospodárstva a nízkou hustotou obyvateľstva, prostredníctvom rozvoja alternatívnych ekonomických činností a tvorby doplnkových zdrojov pre udržiavanie zamestnanosti a poľnohospodárske využívanie zdrojov v medziach trvalo udržateľného rozvoja. - Príprava poľnohospodárstva a potravinárstva na vstup Slovenska do Európskej únie a to postupným prispôbovaním inštitúcií (potravinárskej, veterinárnej a fytosanitárnej legislatívy) a vytváraním vecných a organizačných predpokladov, v súlade s Národným programom prevzatia <i>acquis communautaire</i>, na prechod k regulačným a kontrolným mechanizmom uplatňovaným v EÚ.				
Priority (v koncepcii nazývané piliermi)				
AP 1: Trhové režimy vybraných komodít	AP 2: Viacúrovňová podpora znevýhodnených oblastí	AP 3: Modernizácia zariadení v poľnoh., modernizácia a reštrukturalizácia v potravinárstve a registrácia vlastníckych práv	AP 4: Všeobecné služby a príprava na vstup do EU	AP 5: Poľnohospodárske výrobné postupy šetriace životné prostredie, zúrodnenie pôdy a stavby na likvidáciu bodového znečistenia
Operačné ciele programov				
P1.1 Postupne od roku 2002 pripraviť, overiť a uplatniť základné prvky organizovania trhu (trhové poriadky) rozhodujúcich komodít (mlieko, hovädzí dobytok, cukor, obilniny, olejniny, strukoviny, víno, ovocie, zelenina) v zhode s princípmi spoločného organizovania trhu v EÚ. P1.2 Zlepšiť podmienky agropotravinárskeho exportu a znížiť zápornú	P2.1 Kompenzácia nižšej dôchodkovosti hospodárenia v znevýhodnených výrobných podmienkach a úhrada nákladov spojených s plnením verejnoprospešných funkcií poľnohospodárstva. P2.2 Podpora chovu oviec a kôz za účelom dosiahnuť	P3.1 Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, modernizáciou výrobných kapacít a strojnotechnologického zariadenia. Rozšíriť pracovné príležitosti na vidieku, cez diverzifikáciu činností v poľnohospodárskych podnikoch. P3.2 Zvýšiť produktivitu práce, zlepšiť využitie	P4.1 Zlepšiť postavenie poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov na trhu podporou genetiky, štátom poskytovaných veterinárnych a fytosanitárnych služieb, informatiky a marketingu P4.2	P5.1 Prostredníctvom environmentálne priaznivých spôsobov hospodárenia na pôde, ktoré sú realizované nad rámec správnych poľnohospodárskych postupov (Kódex správnej poľnohospodárskej praxe) zabezpečiť ochranu prírodného prostredia krajiny

bilanciu agrárneho zahraničného obchodu SR	zlepšenie využívania trvalých trávnych porastov a udržiavanie krajiny v kultúrnom stave.	výrobných kapacít a hygienu výroby potravín ako aj konkurencieschopnosť potravinárskeho priemyslu na domacom a zahraničnom trhu prostredníctvom modernizácie a koncentrácie výroby P3.3 Ukončiť registráciu vlastníckych práv k pozemkom a urýchliť vykonávanie pozemkových úprav. P3.4 Podporiť začínajúcich farmárov a podnikateľské subjekty preberajúce úpadkové hospodárstva. Iniciovat' vznik, rozvoj a činnosť odbytových združení výrobcov v oblasti skladovania, pozberovej úpravy a predaja produkcie	Zlepšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov cieľovým využitím výsledkov domáceho rezortného výskumu, poradenstva a odborného školstva P4.3 Zosúladiť právne normy, predpisy a inštitúcie v agrárnom sektore SR s EÚ	(biologickú rozmanitosť), zachovať ohrozené prostredie s vysokou prírodnou hodnotou, zaručiť uchovanie a obnovu prirodzených vlastností pôdy, chrániť vodné zdroje pred znečistením a zachovať kultúrno-historické a prírodné dedičstvo vidieka. P5.2 Optimálne využitie investícií za účelom zlepšenia životného prostredia a jeho zložiek vo vidieckej krajine.
Opatrenia				
- Organizovanie trhu vybraných komodít - Zlepšenie podmienok agrárneho zahraničného obchodu	- Podpora znevýhodnených oblastí - Chov oviec a kôz	- Modernizácia a diverzifikácia v poľnohosp. - Modernizácia a reštrukturalizácia v potravinárstve - Podpora realizácie vlastníckych práv - Podpora urýchlenia reštrukturalizácie podnikateľských subjektov	- Všeobecné služby pre poľnoh. a potravinárstvo - Rozvoj ľudských zdrojov v poľnoh. a potravinárstve	- Agro-environmentálny program - Environmentálne investície

5.15.3 OBLASŤ LESNÉHO HOSPODÁRSTVA:

Konceptia lesníckej politiky do roku 2005 (prijatá v roku 2000)

Globálny cieľ Zachovanie, účinná ochrana a zveľaďovanie lesov		
Špecifické ciele		
- riešenie zásadných problémov správy a užívania lesov na Slovensku v záujme zabezpečenia trvalého úžitku pre ich vlastníkov a plnenia verejnoprospešných funkcií - zmierňovanie a odstraňovanie dôsledkov pôsobenia významných antropogénnych škodlivých činiteľov, najmä imisií z domácich a zahraničných zdrojov na lesy - optimálne využívanie produkčných schopností lesov - osobitne ťažbových možností so zámerom vytvoriť dostatok finančných zdrojov (prostriedkov) na krytie nákladov v pestovnej činnosti, ale aj pre obnovu a správu hmotného a nehmotného investičného majetku. Zlepšiť hmotné a sociálne podmienky zamestnancov pracujúcich v lesnom hospodárstve - vytváranie dodatkových dôchodkových zdrojov formou doplnkovej činnosti v lesnom hospodárstve a spoplatnením verejnoprospešných služieb. Udržať zamestnanosť a zabezpečiť stabilitu a rozvoj vidieka v regiónoch s významným zastúpením lesov - posilňovaním dozoru nad hospodárením v lesoch a zvýšiť podľa finančných možností úroveň ich obhospodarovania a ochrany. Prehodnotenie a racionalizácia činnosti v hospodárskej úprave lesov, poradenstve, vede a výskume a inštitucionálne dobudovanie lesníctva - rozvinutie medzinárodných vzťahov a kompatibilita v základných otázkach lesníctva s krajinami Európskej únie.		
Priority		
FP 1: Usporiadanie vlastníctva, správy a náhrad za využívanie lesných pozemkov	FP 2: Obhospodarovanie a ochrana lesov	FP 3: Zvýšenie efektívnosti v lesnom hospodárstve, stabilizácia sociálnej politiky
Operačné ciele programov		
FP 1.1 usporiadať vlastníctvo lesov malých výmer, doriešenie správy (odšáttnenia) lesných ciest	FP 2.1 Zachovať a zabezpečiť reprodukciu genofondu lesných drevín, osobitnú pozornosť venovať záchrane pôvodného genofondu, najmä v imisných oblastiach horských lesov	FP 3.1 Minimalizovať náklady a maximalizovať výnosy a to aj rozvíjaním ziskových doplnkových výrob a činností, využívaním ponuky a dopytu na trhoch lesných produktov, vrátane optimalizácie obchodu s drevom
FP 1.2 riešiť problematiku vytvárania spoločenstiev a združovania vlastníkov nešťátnych lesov	FP 2.2 Realizovať program zalesňovania poľnohospodársky nevyužitelných pôd	FP 3.2 Dosiahnuť efektívnejšie využívanie plného potenciálu dreva v podmienkach SR
FP 1.3 doriešiť správu lesného majetku štátu, zabezpečiť posilnenie dozoru nad hospodárením v lesoch	FP 2.3 zmeniť existujúci stav ťažby a pri lesných činnostiach používať environmentálne akceptovateľnú techniku, rekonštruovať zväznice vyhovujúcich parametrov na odvozné cesty	
	FP 2.4 Realizovať nákup technológií na energetické využitie biomasy	
	FP 2.5 pokračovať v monitorovaní zdravotného stavu lesov	

Opatrenia		
- Vlastníctvo, správa lesných pozemkov, nutný nájom a úhrada nákladov za obmedzovanie vlastníckych vzťahov. Doriešenie správy (odštatnenie) lesných ciest. - Združovanie vlastníkov neštátnych lesov, právne usporiadanie pozemkových spoločenstiev a obhospodarovania nedostatočne obhospodarovných lesov vlastníkov neštátnych lesov - Stabilizácia podniku Lesy SR, š.p. Banská Bystrica. Inštitucionálne vybavenie lesníctva.	- Obnova a výchova lesných porastov - Zalesňovanie poľnohospodársky nevyužitelných pôd - Ťažba a ťažbovo-výrobné technológie, prístupňovanie lesných porastov - Netradičné využívanie lesných produktov, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka - Monitoring zdravotného stavu lesov a ich ochrana, ozdravné opatrenia v lesoch poškodených imisiami	- Znižovanie nákladov a zvyšovanie tržieb - úhrada "verejnoprospešných služieb" - Drevo – surovina 21. storočia, spoločná koncepcia lesníckej a drevárskej politiky

Slovenská republika plne podporuje vo svojej lesníckej politike prijaté závery z ministerských konferencií o ochrane lesov v Európe a aktívne ovplyvňuje paneurópsky lesnícky proces a mnohostrannú spoluprácu. Výsledkom Štvrtej ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe z 28. – 30. 4. 2003 vo Viedni bolo prijatie Viedenskej konferencie, v ktorej sa zdôraznil prínos lesa pre ľudstvo v jeho mnohonásobnom využití. Ďalšími výstupmi konferencie bolo prijatie piatich nasledovných rezolúcií:

- Spolupráca medzi sektormi a národné lesnícke programy
- Ekonomická životaschopnosť trvalo udržateľného obhospodarovania lesov
- Sociálne a kultúrne rozmery trvalo udržateľného obhospodarovania lesov
- Biodiverzita lesov v Európe
- Klimatické zmeny a trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov

Závery a úlohy vyplývajúce z konferencie sa v súčasnosti zavádzajú do programov a politík lesného hospodárstva za účasti všetkých zainteresovaných sektorov národného hospodárstva a subjektov, ktorých sa otázka obhospodarovania lesa a riadenia lesníctva dotýka.

5.15.4 OBLASŤ VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

Koncepcia vodohospodárskej politiky do roku 2005 (prijatá v roku 2000)

Hlavné ciele vodohospodárskej politiky sú:

- zabezpečenie pitnej vody,
- zabezpečenie vody na ďalšie hospodárske účely,
- prevencia a zmierňovanie následkov povodní a obdobia sucha,
- ochrana životného prostredia.

Pre ciele vodohospodárskej politiky, ktorými sa realizujú vodohospodárske záujmy v povodí, vyžadujú koordináciu odborných vodohospodárskych činností – služieb a premietajú sa zvlášť do nasledujúcich okruhov činností:

- starostlivosť o vodné toky a regulácia ich režimu,
- optimalizácia riadenia vodohospodárskych sústav a riadenie odtokov v povodí,
- riešenie preventívnych protipovodňových opatrení,
- starostlivosť o podzemné zdroje vody,

- uspokojovanie potrieb užívateľov vody v trvale udržateľných medziach,
- zaistenie bezpečnej a spoľahlivej funkcie vodohospodárskych diel,
- vodohospodárske, lesnícke a poľnohospodárske opatrenia v oblasti starostlivosti o odtokové pomery v krajine a v oblasti regulácie vodného režimu v pôde.

5.15.5 OBLASŤ POZEMKOVÝCH ÚPRAV

Koncepcia usporiadania pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike.

Koncepcia má nasledovne oblasti:

- Obnova a aktualizácia evidencie pozemkového vlastníctva
- Využívanie pozemkového vlastníctva
- Rekonštrukcia pozemkového vlastníctva - Legislatívne opatrenia
- Pozemkové úpravy

Z Koncepcie stanovila, že najskôr je treba spraviť obnovu evidencie pozemkov v osobitnom administratívnom konaní, v rámci ktorého sa odstránia nezrovnalosti v evidencii pozemkového vlastníctva a až potom začať vykonávať pozemkové úpravy.

Od roku 1990 dochádza postupne k aktualizácii a obnove pozemkového vlastníctva a k obnove jeho výkonu. Koncepcia člení opatrenia na usporiadanie pozemkového vlastníctva do troch základných skupín:

- obnova a aktualizácia evidencie pozemkového vlastníctva,
- využívanie pozemkového vlastníctva,
- rekonštrukcia pozemkového vlastníctva

Obnova a aktualizácia evidencie pozemkového vlastníctva

- Identifikáciu nehnuteľností
- zistenie vlastníkov
- zápis vlastníctva do katastra nehnuteľností
- aktualizáciu evidencie

Využívanie pozemkového vlastníctva

Koncepcia odporučila s ohľadom na časovú náročnosť obnovenia a ďalšej aktualizácie evidencie pôvodných nehnuteľností a právnych vzťahov k nim dopracovať opatrenia na sfunkčnenie pozemkového vlastníctva na poľnohospodárske a lesnícke využitie už v tom čase existujúcom právnom a skutočnom stave.

Rekonštrukcia pozemkového vlastníctva

- upraviť právne podmienky na zastavenie procesu drobenia pozemkového vlastníctva,
- právne upraviť, vrátane procesného postupu, usporiadanie pomerov k pozemkom
- neznámych vlastníkov,

Pozemkové úpravy

Hlavným cieľom pozemkových úprav je optimálne priestorové a funkčné usporiadanie pozemkov v rámci polyfunkčnej kostry spoločných zariadení. Pod pozemkovými úpravami rozumieme sceľovanie, parceláciu, usporiadanie pozemkov, rozmiestňovanie druhov pozemkov, arondáciu hraníc a s tým súvisiaci výkon právnych, terénnych, komunikačných, vodohospodárskych, protieróznych,

ekologických a iných opatrení s cieľom zlepšiť výrobu a prevádzkové pomery, zlepšiť životné podmienky vidieckeho obyvateľstva a usporiadať vlastnícke vzťahy na upravovanom území.

Vykonávanie pozemkových úprav na Slovensku je upravené zákonom SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách.

Vykonávanie pozemkových úprav má niekoľko etáp:

- prípravné konanie;
- povolenie alebo nariadenie pozemkových úprav;
- vypracovanie úvodných podkladov, ich prerokovanie a schválenie;
- vypracovanie projektu, jeho prerokovanie a schválenie;
- vykonanie projektu a schválenie jeho vykonania.

Pozemkové úpravy sú jediným komplexným organizačným nástrojom usporiadania pozemkového vlastníctva a zlepšenia životných podmienok vidieckeho obyvateľstva. Sú predpokladom vytvorenia kvalitného trhového hospodárstva v SR a zapojenia sa do integračného procesu v oblasti stimulácie zahraničných investícií do pozemkov a v oblasti posilňovania vidieckej politiky prostredníctvom pozemkovej konsolidácie.